

DÜNYA TÜRK FORUMU

“Geleceğin Avrasya’sı, Türk Dünyası ve Diasporaları”

TASAMWORLD
AKADEMİ VE İNOVASYON GRUBU
ACADEMY AND INNOVATION GROUP
tasamworld.org

TASAM
TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES
tasam.org

DÜNYA TÜRK FORUMU

“Geleceğin Avrasya’sı, Türk Dünyası ve Diasporaları”

VİZYON BELGESİ

6. DÜNYA TÜRK FORUMU (2023)

“Geleceğin Avrasya’sı, Türk Dünyası ve Diasporaları”

(2023, İstanbul)

Orta Asya’da da oluşan stratejik güç boşluğu nedeniyle bir yanda Bölge’ye komşu Rusya Federasyonu, Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan gibi ülkeler, diğer yanda ABD ve AB gibi küresel güçler arasındaki mücadele gittikçe kızışmaktadır. Hindistan, Çin ve Rusya’nın son dönemde başlattıkları ekonomik, sosyal ve stratejik kalkınma projeleri sonuç vermiş ve özellikle Orta Asya’da bu ülkelerin etkisi her geçen gün biraz daha fazla hissedilmeye başlamıştır.

Genelde Batılı ülkeler, özelde ABD bu yükselişi durdurmak için bir takım girişimlerde bulunmaktadır. Örneğin Kırım’ın Rusya tarafından işgalinin ardından uygulanan yaptırımlar Rus dış ticaretinin yabancı yatırımcı tarafından finanse edilen kısmını etkilemiş ve Rus ekonomisini kısmen de olsa zor durumda bırakmıştır.

Öte yandan Rusya’nın da bu tür sınırlandırmalara karşı; Baltık ülkeleri, Balkanlar (Sırbistan, Kosova, Karadağ, Bulgaristan vb.) ve özellikle de Orta Asya’da bulunan eski SSCB bakiyesi ülkelerdeki etkinliğini geri kazanma çabalarıyla cevap vermeye çalıştığı görülmektedir.

Batı yaptırımları Rusya’yı Türkiye ve Doğu’ya yöneltmektedir. Ekonomik bakımdan etkinlik artışı içinde Rusya’nın Batı’yı sınırlandırmak ve dengelemek üzere bir takım girişimlerde bulunduğu görülmektedir. Örneğin Güney Akımı projesinin Türk Akımı’na dönüşmesi böyle bir ortamda gerçekleşmiştir. Aynı şekilde Mayıs 2014’te Rusya, Kazakistan ve Belarus tarafından imzalanan Avrasya Ekonomik Birliği (AEB); Ekim 2014’te Ermenistan’ın, Aralık 2014’te de Kırgızistan’ın katılımları sonucu 1 Ocak 2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Rusya dışındaki ülkeler, Birliğin gidişatından çok memnun olmasalar da Rusya bu yöndeki çabalarını gittikçe artırmaktadır.

Orta Asya ülkeleri ve Türkiye, küresel ve bölgesel düzeydeki gelişmeleri yakından takip etmek ve kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmek üzere işbirliğini güçlendirmek durumundadır. Bu noktada asıl olan, küresel ve bölgesel dengelerin iyi gözetilmesidir. Örneğin Türkiye, komşusu AB’den sonra en büyük ekonomik ortağı ve küresel güç konumundaki Rusya’nın nüfuz artırma faaliyetlerinden doğal olarak etkilenmektedir. Öte yandan Rusya’nın oluşturmaya çalıştığı birlikteliklerin ekonomik ve siyasi kapasitesi henüz Batı’ya alternatif teşkil edecek düzeyde değildir. Dolayısıyla Türkiye’nin Orta Asya’daki yeni gelişmelere kayıtsız kalması mümkün olmasa da itidalli davranma zorunluluğu vardır. Türkiye Orta Asya bağlamında ABD, Rusya ve Çin gibi güçleri göz ardı ederek bölgesel siyaset üretemez.

DÜNYA TÜRK FORUMU

"Geleceğin Avrasya'sı, Türk Dünyası ve Diasporaları"

Türk - Rus ilişkilerindeki karşılıklı bağımlılık oranı son derece yüksektir. Zaten Türkiye'nin Rusya ile karşılıklı bağımlılık ilişkileri, Suriye'de gördüğü üzere, Orta Asya ile sınırlı da değildir. İki ülke arasındaki ilişkiler küresel gelişmelerin seyrinden de etkilenecek bazen gerilemekte, bazen de gelişme kaydetmektedir.

Batı dünyası ile ilişkiler açısından bakıldığında Türkiye, Soğuk Savaş sırasında NATO'nun ileri karakolu işlevini üstlenmiştir ama NATO'nun zaferiyle sonuçlanmasına rağmen Soğuk Savaş'ın ardından stratejik bir boşluğa düşmekten kurtulamamıştır. Diğer bir ifadeyle Soğuk Savaş'ın ardından kazanılan zaferden tüm diğer NATO ülkeleri ganimetle ayrılırken Türkiye ciddi zararlar almıştır. Önümüzdeki dönemde benzeri hayal kırıklıklarının bir daha yaşanmaması için Türkiye'nin Avrasya'daki diğer aktörlerle birlikte rasyonel orta ve uzun vadeli stratejiler geliştirmesi zorunludur. Türkiye'nin Avrasya'da makul stratejiler geliştirememesi hâlinde Çin, Rusya ve İran gibi Asya ülkeleri arasında ortaya çıkacak kalıcı ittifak ilişkileri Türkiye'yi yeniden Batı'ya mecbur hâle getirebilecektir.

Öte yandan, ittifakların ve ortaklık anlaşmalarında yer alan tarafların tıpkı 1. Dünya Savaşı arifesinde olduğu gibi hızla yer değiştirdiği günümüzde otoriter Asya yönetimlerinin siyasi veya ekonomik birliktelikler oluşturup Türkiye'yi Orta Asya'dan uzaklaştırması ihtimal dâhilindedir. Böylesi birliktelikler Orta Asya ve Türkiye için gerçek bir tehdit olabileceğinden Doğu'da ve Batı'da incelikli bir siyaset izlenmesi ve dengenin çok iyi sağlanması gerekmektedir.

Çin tarafından geliştirilen "Kuşak ve Yol" projesi Orta Doğu ve Orta Asya ile Çin arasında Batı kontrolünde olan rotalara muhtaç olmayacak şekilde bağlantı kurulmasını, Bölge'deki hammadde kaynaklarının ve pazarların Çin ve diğer Asya ülkelerinin kullanımına açılmasını amaçlamaktadır. Bu rotanın gerçekleşmesi ve Türkiye'nin bu rotadan dışlanması hâlinde dünyanın yeniden bloklaşması ve Türkiye'nin bir kez daha Batı karşısında alternatifsiz kalması söz konusu olabilir.

Elbette Türkiye'nin bu bölgelere dönük olarak kimlik temelli yumuşak güç araçlarını kullanması mümkündür ama yumuşak güce iskelet teşkil edecek sert güç için Batıya muhtaç Türkiye'nin, kapasitesinin dış güç kapasitesi hâline gelmesi anlamına gelecektir. Dolayısıyla Türkiye ve dost aktörler Doğu - Batı arasında böylesi bloklaşmanın ön cephesi konumuna bir kez daha düşmemeli ve buna uygun reel politik stratejiler geliştirmelidir.

Hazar'daki deniz taşımacılığının daha işlevsel hâle getirilmesi ve Hazar'ı Basra Körfezi'ne bağlayan kanal inşası gibi projeler de son dönemde daha fazla gündeme gelmektedir. Bu şekilde küresel üretimdeki ağırlığını gittikçe artıran Asya ülkelerinin Orta Doğu, Rusya ve Doğu Avrupa ile bağlantılarının güçlenmesi ve Batı kontrolündeki uzun süren, sıkışık ve pahalı Malakka ve Süveyş taşımacılığından kurtulması mümkün gözükmemektedir. Türkiye'nin uzun vadede gerçekleşme olasılığı son derece yüksek olan bu tür projelerin dışında kalması ülkenin siyasi ve ekonomik geleceği açısından son derece ciddi sorunlar doğurabilecektir.

DÜNYA TÜRK FORUMU

“Geleceğin Avrasya’sı, Türk Dünyası ve Diasporaları”

SSCB’nin yıkılmasıyla oluşan güç boşluğu, yeni devletlerin tek başlarına varlıklarını sürdürecektir kadar güçlü olmamaları, Çin’in giderek güçlenmesi, Hindistan’ın Orta Asya’ya giderek artan ilgisi, Rusya’nın SSCB zamanındaki ve daha önceki dönemlerdeki etkinliğini geri kazanma arayışları Bölge’yi Batı - Doğu mücadelesinin kırılma noktalarından biri hâline getirmektedir.

Mahan ve Mackinder gibi jeopolitikçi teorisyenlerin başlattığı ve günümüzde Brzezinski gibi düşünürler tarafından temsil edilen Anglosakson jeopolitik kültürü açısından bakıldığında; Bölge’nin kontrolü ABD açısından hayati öneme sahiptir. ABD hegemonyası açısından dünya ticaretinin en önemli unsurlarından olan enerji ticaretini, özellikle de petrol ticaretini kontrol etme ve Doğu yarımkürenin ABD dışındaki bir hegemonun kontrolü altına girmesini engelleme amacı, ABD’nin Bölge ile daha fazla meşgul olmasına neden olmaktadır.

Tarihî İpek Yolu’nu canlandırma çabaları, Bölge’deki enerji kaynaklarının ve nakil hatlarının kontrolü; Rusya’yı ve Çin’i hatta Hindistan’ı sınırlandırma bakımından önemlidir. Amerika Birleşik Devletleri Orta Asya’daki Çin ve Rusya etkinliğini azaltmak için Afganistan’ı işgal etmekle yetinmemiş, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan ile C5+1 işbirliği anlaşmasını imzalamıştır. Bu ortamda Orta Asya’daki askerî üslerin bekası, Afganistan’daki ABD kontrolünün devamı, Batı için gittikçe daha önemli hâle gelmektedir.

Türk Devletleri Teşkilatı ve Ötesi

Türkiye’nin Asya’daki projelerde ve dolayısıyla küresel politikalarda etkinliği Asya’daki dost ve akraba topluluklar ve devletler ile ilişkilerini sağlıklı ve kalıcı bir zemine oturtmasından geçmektedir. Bunun için söz konusu topluluklarla ilişkilerin eşitlikçi, katılımcı, duyguların birleştirici gücünden yararlanan ama duygusallığın şu ya da bu aktör tarafından kötüye kullanılmasına izin vermeyen akılcı ve gerçekçi politikalar sayesinde mümkün olabilecektir. Böyle bir işbirliğinin gerçekleşmesi tüm paydaşlar için büyük faydalar sağlayacaktır. Hatta Türk dünyası Doğu ile Batı arasında gittikçe yoğunlaşan gerilimi hafifletme yolunda denge rolü dahi oynayabilecektir.

6. Dünya Türk Forumu’nun; Türk dünyası ülkelerinin ve dünyanın geleceğine dair stratejik ve siyasi gelişmeleri değerlendirmesi ve hem Bölge ülkeleri hem de genel olarak Bölge ile ilgili büyük güçler arasında sağlıklı ve kalıcı ilişkilerin oluşmasına katkı sağlaması öngörülmüştür. Denge ve istikrar arayışı temel hareket noktası olarak kabul edilmektedir.

“Geleceğin Avrasya’sı, Türk Dünyası ve Diasporaları” başlığı altında toplanacak 6. Dünya Türk Forumu bu noktada Türk dünyasında söylem birliği oluşturulmasına, sorunların çözümü için gerekli düşünce üretiminin hızlandırılmasına, Türk dünyası ülkelerinin imajının iyileştirilmesine ve Türklük birikiminin tüm insanlığın hizmetine sunulmasına mütevazı katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

DÜNYA TÜRK FORUMU

"Geleceğin Avrasya'sı, Türk Dünyası ve Diasporaları"

Ana Tema

Geleceğin Avrasya'sı, Türk Dünyası ve Diasporaları

Alt Temalar

Geleceğin Türk Dünyası Ekosistemi ve Birlik

- Türkiye
- Özbekistan
- Kazakistan
- Türkmenistan
- Kırgızistan
- Azerbaycan
- Soydaş Topluluklar
- Diasporalar
- Geleceğin Türk Devletleri Teşkilatı

Çin, Rusya ve Hindistan: Avrasya'da Bölgesel Güçlerin Yükselişi

Avrupa, ABD ve Asyalı Güçler: Küresel Güç Mücadelesi

Avrasya'da Yeni Konjonktür ve Türk Dünyası

- Küresel Siyasi Gelişmeler Karşısında Türk Dünyası: Güçlükler ve Fırsatlar
- Siyasi ve Stratejik İşbirliği İmkanları
- Dil, Din, Tarih, Coğrafya
- Birlik için Ekonomik, Kültürel ve Güvenlik Perspektifleri
- Kuşak ve Yol, Modern İpek Yolu Projeleri
- Hammadde, Üretim ve Pazar Arayışları
- Yönetişim ve İletişim için Strateji ve Vizyon
- İstişare ve Karar Alma Süreçleri
- Akademik Faaliyetler
- İş Dünyası
- Düşünce Kuruluşları

DÜNYA TÜRK FORUMU

"Geleceğin Avrasya'sı, Türk Dünyası ve Diasporaları"

DÜNYA TÜRK FORUMU | dtf.tasam.org

Dünya Türk Forumu (DTF); TASAM öncülüğünde Türk Devletleri'nin temsilcileri ile dünyanın dört bir yanında yaşayan Türk Diasporalarının kanaat önderlerini, düşünce kuruluşlarını ve STK'larını çok boyutlu konular çerçevesinde bir araya getirerek ortak gündem ve sosyoekonomik entegrasyonun derinleşmesine stratejik katkı sağlayan küresel bir organizasyondur. **DTF**'nin temel farklılığı; ilk defa olmak üzere bağımsız Türk Devletleri dışında dünyadaki Türk Diasporalarını da kapsamı ve güçlü kurumsallaşma iradesidir. Türkiye'den ve dünyadan Kamu, STK, özel, resmî/sivil her disiplin ve düzeyden geniş katılımı ile düzenlenen **Dünya Türk Forumu** toplantılarına; Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi anlaşmasına katılan ve katılmayan bağımsız Türk Devletlerinden delegasyonlarla birlikte, 60 kadar ülkeden Türk Diasporalarının kanaat önderlerinin katılımı gerçekleşmekte, kurumsallaşmanın güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Dünya Türk Forumu toplantıları 2010'dan itibaren farklı başlıklarla yapılmakta, Türk Dünyası devlet adamları, siyasetçiler, bürokratlar, diplomatlar, bilim insanları, uzmanlar, akademisyenler sanatçılar, iş adamları, STK ve medya temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilmektedir. **Dünya Türk Forumu** toplantıları; "Türk Konseyi, Türk Diasporası ve Sosyoekonomik İşbirliği", "Türk Diasporası ve Türk Dünyası Vizyon 2023", "Türk Cumhuriyetleri; Kültür Diplomasisi ve Turizm | Türk ve Ermeni Diasporaları; Kamu Diplomasisi: Fırsatlar ve Riskler", "Kamu Diplomasisi, Medya, Enformasyon", "Stratejik İletişim: Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler" ana temaları altında daha önce 5 kez başarı ile düzenlenmiştir. Toplantılarda sunulan tebliğler **TASAM Yayınları**'na kitaplaştırılıp Asya dillerinde ve İngilizce olarak yayımlanmaktadır. Süreç içinde oluşturulan **Akil Kişiler Kurulu** 4 kez toplantı gerçekleştirmiştir.

Dünya Türk Forumu Akil Kişiler Kurulu

Büyükelçi (E) Prof. Dr. Ali Engin OBA, Başkan Danışmanı, TASAM, Türkiye

Prof. Dr. Ahat ANDİCAN, İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi, Türk Dünyasından Sorumlu Devlet Eski Bakanı

Prof. Dr. Emine GÜRSOY NASKALİ, Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Faruk ŞEN, TAVAK Başkanı

Prof. Dr. Hakkı KESKİN, Almanya Türk Toplumu Onursal Başkanı, Almanya

Prof. Dr. İsenbike TOGAN, Boğaziçi Üniversitesi

Prof. Dr. Kadırali KONKOBAYEV, Kırgız - Türk Manas Üniversitesi Öğretim Üyesi, Kırgızistan

Prof. Dr. Vamık VOLKAN, Virginia Üniversitesi Zihin ve İnsan İlişkileri Merkezi, ABD

Drs. Veyis GÜNGÖR, Türkiye Araştırmalar Merkezi Başkanı, Hollanda

Büyükelçi Halil AKINCI, Türk Devletleri Teşkilatı Genel Sekreter Danışmanı

Hakkı ATUN, Yakın Doğu Üniversitesi Öğretim Üyesi, KKTC Eski Başbakanı

Anar RIZAYEV, Yazarlar Birliği Üyesi, Azerbaycan

Olcas SÜLEYMENOV, UNESCO Kazakistan Daimi Temsilcisi, Yazar, Kazakistan

DÜNYA TÜRK FORUMU

"Geleceğin Avrasya'sı, Türk Dünyası ve Diasporaları"

Kızıl Elma Ödülleri

Yine süreç içinde; Türk Dünyası'nın sosyoekonomik ve kültürel entegrasyonu, vizyon ve derinliğini güçlendiren başarılı kişi ve kurumları onurlandırıp teşvik etmek amacı ile devlet, diplomasi, iş, bilim, kültür, sanat, teknoloji, strateji, spor, kamu diplomasisi dallarında **Türk Dünyası Kızıl Elma Ödülleri** 2014'ten itibaren Forum'la eş zamanlı verilmeye başlanmıştır. Ödüller daha önce 3 kez sahipleri buluşmuştur.

İşbirliği ve Destek Sağlayan Kurumlar (A-Z)

Ahıska Türkleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Derneği

Air Astana

Avrasya Türk Dernekleri Federasyonu

Ayaz Tahir Türkistan İdil Ural Vakfı

Azerbaycan Diaspora Bakanlığı

Bağcılar Belediyesi

Dünya Türk İş Konseyi

Edirne Ticaret Borsası

Edirne Ticaret ve Sanayi Odası

Edirne Valiliği

Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı

Gagauz Türkleri Dostluk Kültür ve Dayanışma Derneği

Hacettepe Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi

Hoca Ahmet Yesevi Vakfı

İstanbul Üniversitesi Avrasya Enstitüsü

Karadeniz Teknik Üniversitesi

Kırgızistan Dostluk ve Kültür Derneği

Mardin Valiliği

Marmara Belediyeler Birliği

Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü

Okan Üniversitesi Avrasya Uygulama ve Araştırma Merkezi

Orient Sigorta

T.C. Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü

T.C. Başbakanlık Tanıtma Fonu

T.C. Dışişleri Bakanlığı

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

TEKFEN Holding

TMB Medya

Trakya Birlik

TRT

Turistik Otelciler İşletmeciler ve Yatırımcılar Birliği (TUROB)

Türk Akademisi

Türk Dünyası Belediyeler Birliği

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA)

Türk Devletleri Teşkilatı

Türk Ocakları Genel Merkezi

Türkiye Belediyeler Birliği

TÜRKSOY

TÜRSAB

Uluslararası Nakliyeciler Derneği

Ziraat Bankası